

Zaznavanje podnebnih sprememb in njihovih posledic v Pomurju

V vzhodni Sloveniji imamo **zmerno celinsko podnebje**, ki je posledica lege pokrajine na obrobju Panonske kotline. Dokazuje, da se podnebje spreminja, najdemo tudi v Pomurju. Na to kažejo pogostejši temperaturni ekstremi, najbolj boleče pa nas na to opozarjajo **vremenske ujme**. Vremenske razmere nam vedno znova dokazujejo, da sodobna družba z moderno tehnologijo še zdaleč ni tako neranljiva, kot si radi predstavljamo in kot bi si to želeli. Tudi Pomurje v tem pogledu ni izjema. Ni dolgo tega, ko nas je prizadela **katastrofalna suša** (leta 2000 in 2003), **poplave** (leta 1998 in 2005, 2009), **uničujoča toča** (leta 2004, 2008 in 2009), **neurje z močnim vetrom** (leta 2008 in 2009), pogostejši in izrazitejši pa so tudi **vročinski valovi**, ki nam otežujejo življenje v poletnih mesecih.

Zmanjševanje višine padavin ...

Za območje Pomurja je značilno nižanje višine padavin v smeri vzhoda: zahodni del prejme letno okrog 950 mm padavin, osrednji ravninski del okrog 800 mm, skrajni vzhodni del pa le še okrog 750 mm padavin. Višek padavin pade v poletnih mesecih med junijem in avgustom in so običajno v obliki ploh z veliko intenzivnostjo.

V Vučji Gomili na Goričkem so leta 1971 izmerili najnižjo izmerjeno višino padavin v Sloveniji, znašala je 477 mm.

Višina padavin se iz leta v leto spreminja. Izračunani trendi za obdobje 1961–2009 kažejo na postopno zniževanje višine padavin, in sicer se na meteorološki postaji v Murski Soboti vsakih 10 let višina padavin zniža za 12 mm. Zniževanje je najbolj opazno meseca julija.

Naraščanje temperature ...

Temperature zraka v Pomurju imajo celinske poteze, le-te se odražajo v veliki dnevni in letni amplitudi. V obdobju po drugi svetovni vojni temperatura v povprečju skozi celotno obdobje narašča. Trend je statistično značilen in znaša $1,1 \text{ }^\circ\text{C} \pm 0,6 \text{ }^\circ\text{C}$ na 50 let. Dvig temperature je bil najbolj intenziven po letu 1990. V obdobju 1971–2000 so se v Murski Soboti poletja segrela za $2,6 \text{ }^\circ\text{C}$, pomladi za $1,7 \text{ }^\circ\text{C}$ ter jeseni za $1,5 \text{ }^\circ\text{C}$, najmanj se ogrevajo zime.

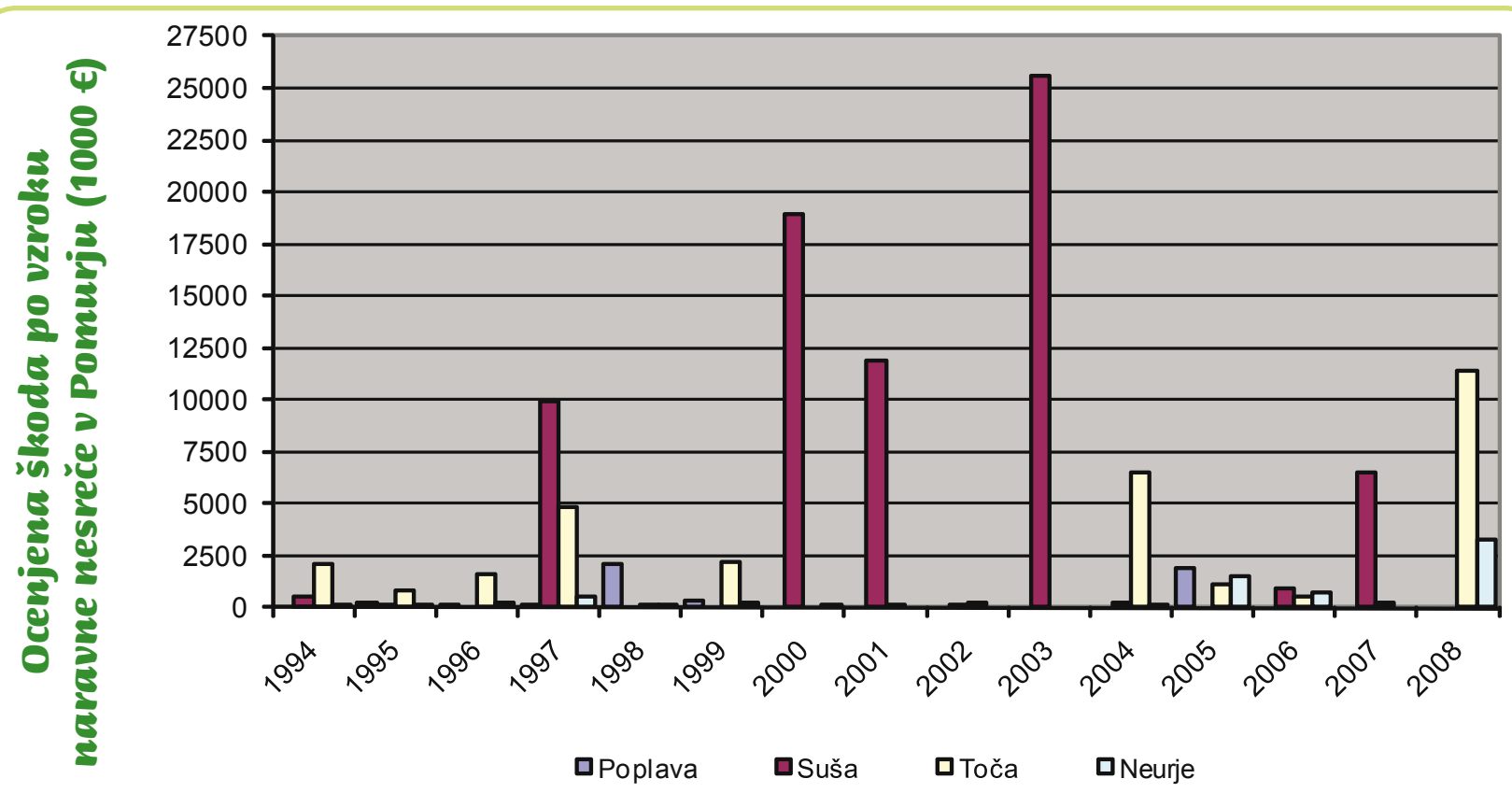
Visoke temperature in močno sonce povzročajo opekline na sadju in zelenjavi.

Pogostejši ekstremni vremenski dogodki ...

Leta 2009 je toča uničila dobršen del kmetijskih pridelkov, posledice na trajnih nasadih pa bodo opazne še nekaj let.

V Pomurju je opazen trend naraščanja absolutne minimalne in absolutne maksimalne temperature zraka, kar kaže na segrevanje podnebja. Predvsem postajajo vse toplejše zime. Zmanjšuje se tudi največja debelina snežne odeje. Na Goričkem in v Slovenskih goricah narašča število dni z nevihto. Lokalno se pojavljajo tudi zelo intenzivne padavine v trajanju nekaj ur ali dni, ki lahko povzročijo lokalne poplave in plazenje v gričevnatih predelih.

Suša ...

S sušo se ljudje soočajo že od nekdaj. Zlasti v zadnjih dveh desetletjih pa se le-ta pojavlja pogosteje in je vse ekstremnejša. Poleg skromnih višin padavin, ki so zelo neenakomerno razporejene preko leta, je neugodna tudi kamninska zgradba s prevlado peska in proda. Prsti v ravninskem delu regije, kjer je največ obdelovalnih površin, imajo poleg tega slabe vodozadrževalne lastnosti. Ob visokih temperaturah, ki povečujejo izhlapevanje, se tako že ob krajšem izostanku padavin pojavi suša.

Zadnja ekstremna suša je bila v Pomurju leta 2003, ko je uničila dobršen del pridelka ter ogrozila gospodarstvo celotne regije.

Poplave ...

Med poplavami junija 2009 so za nekaj dni zaprti most čez Muro pri Bistrici.

Poplave na Muri so že od nekdaj stalen pojav. Najpogostejše so meseca maja in junija, ko se taljenju snega v Alpah, kjer izvira, pridružijo še obilnejše lokalne padavine. V preteklosti so se ljudje spopadali z reko s sonaravnimi načini zavarovanja rečnih brežin, kar v prekmurščini imenujemo "būranje". Z regulacijo struge v zgornjem toku in izgradnjo protipoplavnih nasipov so poplave v veliki meri omejili na območja znotraj nasipov. Nazadnje je Mura poplavljal avgusta 2005 in junija 2009.

Zmanjševanje biotske raznovrstnosti ...

V Pomurju imamo dve večji območji, ki sta del naravovarstvenega omrežja Natura 2000: Goričko in reka Mura z zaledjem. S posegi v okolje ogrožamo preživetje številnih vrst, stopnja izumiranja je danes mnogo večja od naravnega povprečja. Biotsko raznovrstnost bomo lahko ohranili le z ohranitvijo življenjskega prostora posameznih rastlinskih in živalskih vrst.

Na seznamu ogroženih vrst ob Muri se nahaja kar 53 vrst ptic, 35 rastlinskih vrst, 25 kačjih pastirjev in 15 vrst dvoživk. Seznam pa se bo v prihodnje verjetno še povečal.